

GENUS ODACANTHA

soort 345

Een kleine (6,5-8 mm) maar opvallend roodzwart gekleurde, langgerekte soort.

Areaal

Het Euraziatische genus kent twee Palearctische soorten, waarvan één in Europa.

Oecologie en biologie

Zie de soortbespreking. Voor de ordinatie zie fig. 144.

Taxonomie

Door verschillende auteurs wordt *Odacantha* gezien als subgenus van het zeer soortenrijke genus *Colliuris*, dat in een groot deel van de wereld vertegenwoordigd is, maar vooral in het Neotropische gebied (BALL 1960, JUNK & SCHENKLING 1932).

345 *Odacantha melanura***Areaal**

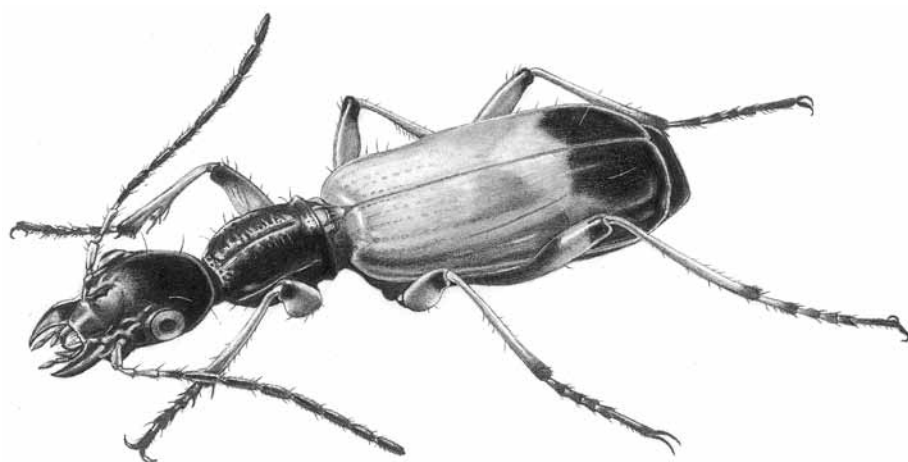
Palearctische soort. In grote delen van Europa, behalve het noorden en het zuiden. Vanaf Zuid-Engeland naar het oosten tot de Kaukasus, Iran en Oost-Siberië. **Areaalkarakteristiek:** 2, Nederland: subcentraal.

Voorkomen

In Nederland verbreid, vooral in de lagere delen van het land. Op de Britse Eilanden vooral in het zuiden van Engeland en Wales, meestal aan de kust, maar ook in veengebieden in het binnenland (LUFF 1998). In Groot-Brittannië op de waarschuwinglijst (HYMAN 1992). In Denemarken verbreid in Oost-Jutland en na 1950 ook verbreid langs de westkust; ook op de eilanden en Bornholm (BANGSHOLT 1983). In Fennoscandië min of meer beperkt tot twee gebieden in Zuid- en Zuidoost-Zweden (LINDROTH 1945, 1986). Niet in Noorwegen, in Finland slecht één oude waarneming aan de zuidkust. In Duitsland het meest verbreid in het noorden en oosten (HORION 1941). In West- en Zuid-Duitsland, meest zeldzaam en plaatselijk. Van Westfalen zijn, uit het laagland, maar weinig, verspreide vangsten bekend. In Berlijn, Sachsen, Thüringen, Bayern en Baden-Württemberg op de Rode Lijst (TRAUTNER & MÜLLER-MOTZFELD 1995). In Zwitserland een vrij beperkte verspreiding bij Genève, Neuchâtel, het Bodensee-gebied en in Tessin (MARGGI 1992), aldaar op de Rode Lijst. In België alleen verbreid in het westen, in het noordoosten zeer plaatselijk en zeldzaam (DESENDER 1986). **Status:** in Nederland en het omliggend gebied is het aantal waarnemingen ongeveer gelijk gebleven (DESENDER & TURIN 1986, 1989).

Oecologie

Hygrofiel, paludicol. De soort is in belangrijke mate geassocieerd met riet (*Phragmites australis*). Een overbewoner van vooral eutrofe meren en poelen, in zeldzame gevallen ook aan brak water (LINDROTH 1974, 1986). Het terrein kenmerkt zich meestal door een modderige, kleiige bodem met een hoge vegetatie, waarvan o.a. riet en lisdodde (*Typha*) deel uitmaken en waarop hij vaak wordt gevonden. In

Figuur 249*Odacantha melanura*.

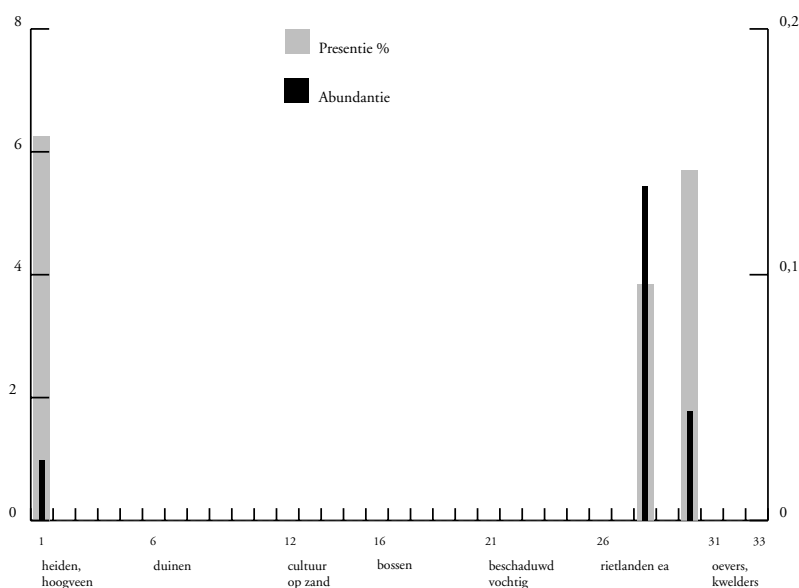
Plaat 15:5

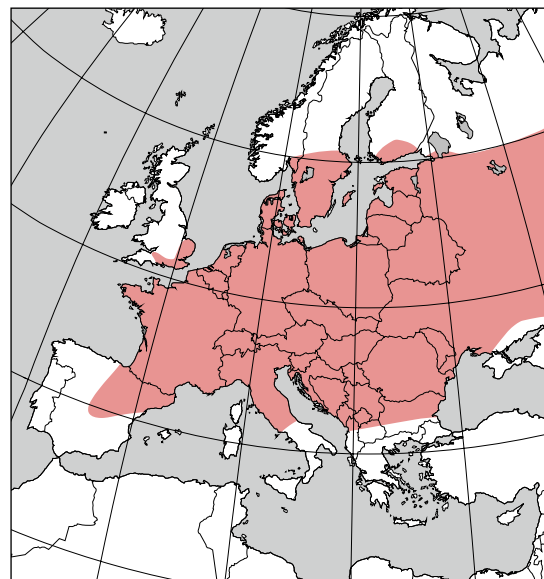
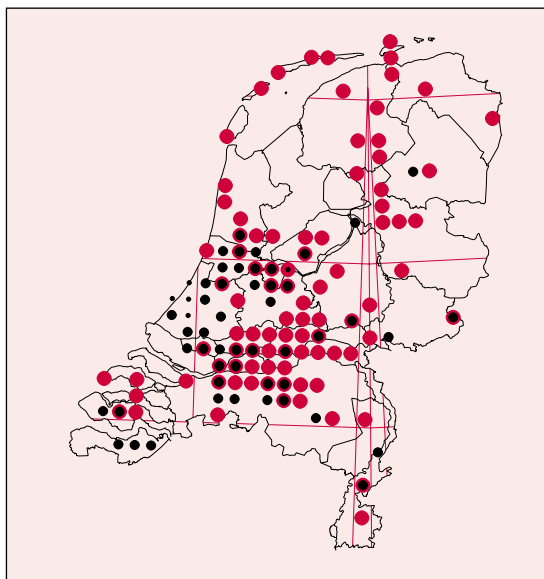
Noord-Duitsland ook op liesgras (*Glyceria maxima*) (ASSMANN & STARKE 1990). Vaak in gezelschap van *Agonum thoreyi* en *Demetrias imperialis*. In Midden-Europa vrijwel beperkt tot het laagland en het heuvelland (BURMEISTER 1939). Voor Zwitserland, waar de soort ook wordt vermeld van rietmoerassen, gaf Marggi (1992) als begeleidende soorten o.a. *Chlaenius tristis* en *Badister unipustulatus*.

Vangpotten. Groep: Z(H) (5 series, 8 individuen). De weinige vangsten komen uit natte gebieden, namelijk hoogvenen [1], rietlanden [28] en drooggevalle gronden [30]. In de habitat van *Odacantha* functioneren vangpotten nauwelijks, zodat hiermee zeker een onvolledig beeld van de terreinvoorkeur van deze soort ontstaat. **Eurytopie:** 3 (PRES = 0,09 en SIM = 0,58). **Bodem, Vocht en Begeleiders:** onvoldoende gegevens.

Biologie

Dagactief. Vaak gevonden op planten, met name op riet en niet zelden zelfs op in het water drijvende riethopen. Voortplanting in het voorjaar, volgens Burmeister (1939) overdag bij zonnig weer in april en mei. De larven leven in de holle stengels van riet en andere oeverplanten. Overwintering als volwassen dier in de internodiën van dode rietstengels of diep in de bladscheden van lisdodde (*Typha*).

345 *Odacantha melanura*

345 *Odacantha melanura*

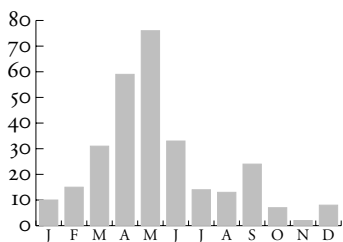
De adulten zijn carnivoor en jagen op springstaarten (Collembola) (LINDROTH 1986). De larve is opgenomen in de tabellen van Arndt (1991) en Luff (1993).

Dispersie: macropter. Volgens Assmann & Starke (1990) zijn de vleugels in Westfalen volledig ontwikkeld, 1,3-1,5 x de lengte van de dekschilden. Lindroth (1945), die op vele manieren -tevergeefs- getracht heeft om de soort tot vliegen te bewegen, merkte echter op dat de vleugels bij het Zweedse materiaal gereduceerd waren. Dit wordt ondersteund door de metingen van Desender (1989A), die een reductie tot 60% van het optimum vond. Niettemin sloot Lindroth vliegvermogen niet uit. Desender vond geen volledig ontwikkelde vliegspieren, en bij slechts enkele exemplaren een vorm van autolyse. Vliegwaarnemingen zijn niet bekend. Het is waarschijnlijk dat deze soort, die uit-

stekend kan klimmen, zo aan overstromingen kan ontkomen en dus vliegvermogen niet direct nodig heeft (zie ook *Demetrias*).

Bedreiging

Voor deze soort zijn geleidelijke overgangen in moerassige oeverzones of verlandingsgebieden van groot belang. Bij voorkeur moet tussen de vegetatie, op de bodem of in het water, een dikke laag dood maar niet te nat plantenmateriaal liggen. Bij te abrupte overgangen van land naar water, bijvoorbeeld waar de rietgordel geheel in het water staat, komt hij nauwelijks voor. Volgens Hyman (1992) is verdroging ten gevolge van waterstandsverlagingen een bedreigende factor. Over de indicatieve waarde zijn onvoldoende gegevens beschikbaar.

345 *Odacantha melanura***GENUS MASOREUS**

soort 346

Kleine soorten van 4,5 tot 6 mm met een zwart- of roodbruine kleur.

Areaal

Het genus is verspreid over Madagaskar, Afrika, het West-Palearctisch gebied, Noord en Zuid-Amerika. Het totaal aantal soorten is, ondanks de grote verspreiding, vrij laag, ongeveer 15, waarvan twee in Europa en één in Nederland (BALL 1960, JUNK & SCHENKLING 1932, TURIN 1981).

Oecologie en biologie

Zie soortbespreking. Voor de ordinatie zie fig. 144.

Taxonomie

Opgenomen in alle Midden-Europese tabellen.

346 *Masoreus wetterhallii***Synoniem**

Masoreus wetterhali.

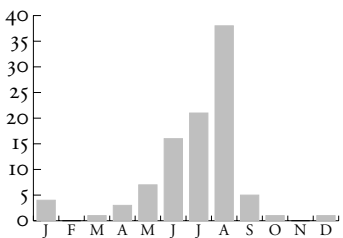
Areaal

West-Palearctische soort. In Europa vanaf Zuid-Engeland, naar het oosten tot Bulgarije, Rusland en West-Siberië (FREUDE ET AL. 1976). In het zuiden aan de noordkust van Afrika, inclusief Egypte, tot Iran. Ook op de Canarische Eilanden. **Areaalkarakteristiek:** 4, Nederland: submarginaal.

Voorkomen

In Nederland vooral aan de kust en op de zandgronden in de hogere delen van het land. Op de Britse Eilanden zeer plaatselijk van Cornwall tot Norfolk, voornamelijk aan de kust (LUFF 1998). In Groot-Brittannië op de waarschuwinglijst (HYMAN 1992). In Denemarken verspreid, o.a. langs de kust van Jutland, en wat algemener aan de kusten van de eilanden (BANGSHOLT 1983). In Fennoscandië zeer verspreid langs de zuidkust van Zweden en iets algemener op Öland en Gotland; in Noorwegen slechts één waarneming (LINDROTH 1945, 1986). In Duitsland vooral in het zandige kustgebied van de Noord-

. Plaat 15:6

346 *Masoreus wetterhallii*